

N:o 168.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1909, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående försäljning af en postverket tillhörig fastighet i Jönköping m. m. (2 U. A.)

I en den 2 nästlidne april till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 196) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva dels att den postverket tillhöriga västra delen af tomten n:r 15 i Torgkvarteret i Jönköpings stad med å tomtdelen uppförda byggnader äfvensom den till samma fastighet hörande lott i stadens bymark må försäljas, tomtdelen med åbyggnader mot en köpeskilling icke understigande 25,000 kronor och bymarkslotten mot en köpeskilling icke understigande 1,525 kronor, samt mot villkor att vederbörande köpare ensam vidkännes lagfarts- och andra med köpet förenade kostnader, dels ock att inflytande köpeskillingsbeolpp må reserveras för att af Kungl. Maj:t, efter inhämtande af Riksdagens medgifvande, användas till anskaffande af lokaler i landsorten för postverkets behof.

Departementschefens anförande i ämnet till berörda statsrådsprotokoll är af följande lydelse:

»På grund af bemyndigande i nådigt bref den 28 mars 1844 till dåvarande öfverpostdirektörsämbetet inköptes samma år för postverkets räkning en fastighet i Jönköping för en köpesumma af 6,000 riksdaler banko, i hvilken fastighet skulle inrymmas lokal för postkontoret i nämnda stad äfvensom bostad åt postförvaltaren. Fastigheten, i hvilken postkontoret sedan dess intill senaste tiden varit förlagdt, utgöres af västra delen af tomten n:r 15 i Torgkvarteret i Jönköping med adressnummer 33 vid Östra Storgatan. Å tomtdelen, som sträcker sig mellan sistnämnda gata och Strandgatan, äro uppförda dels med fasad åt östra Storgatan och Hofrättstorget ett tvåvånings trähus under tak af tegel

samt reveteradt, kalkrappadt och oljemåladt, dels ock en lika hög, mot gårdsplanen vettande flygelbyggnad under tak af asfaltpapp samt med brädbeklädda väggar. Byggnadslängan avslutas åt Strandgatan till med ett uthus. Dess nedra våning innehåller fem rum, som användts till postkontorslokal, äfvensom tvättstuga m. m., och den af postmästarren disponerade öfra våningen upptager sex rum och kök jämte två reservrum. Tomtdelen innehåller enligt en af stadsingenjören i Jönköping E. Adéll år 1908 upprättad, af byggnadsnämnden fastställd karta med därå tecknad beskrifning i areal 11,171 kvadratfot eller i nu gällende mått 984,74 kvadratmeter. Fastigheten har år 1908 taxeringsvärderats till 21,000 kronor.

Till postverkets ifrågavarande fastighet hör äfven en lott i Jönköpings stads bymark. Denna bymarkslott, som är belägen på bergsslutningen väster om Vättern på ett afstånd från staden af omkring $\frac{1}{4}$ mil, är obebyggd samt innehåller, efter ett under år 1889 verkställt ägoutbyte, enligt en af stadsingenjören Adéll under år 1908 upprättad karta med åtecknad beskrifning i areal 36,372 kvadratfot eller 3,206 kvadratmeter. Jorden består till större delen af åker samt i öfrigt af hagmark och berg. Bymarkslotten, som under tjugo år till den 14 mars 1908 varit mot en årlig arrendesumma af 20 kronor upplåten till enskild person, har på grund af Eders Kungl. Maj:ts den 28 februari 1908 generalpoststyrelsen gifna bemyndigande utarrenderats för ytterligare ett år eller till den 14 mars 1909 mot en till 50 kronor förhöjd arrendeavgift. Ifrågavarande bymarkslott är af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län saluvärderad till ett ungefärligt belopp af 1,300 kronor samt år 1908 taxeringsvärderad till 1,000 kronor.

Såsom jag redan antydt, användes postverkets omförmälda fastighet i Jönköping icke vidare för postkontorets behof. Jag tillåter mig härvid erinra, hurusom, sedan 1906 års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts därom aflåtna proposition för ändamålet anvisat medel, Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 25 januari 1907 bemyndigat telegrafstyrelsen att låta å telegrafverket tillhörig tomt i Jönköping i enlighet med samma dag godkända ritningar uppföra en telegrafstationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postkontoret i nämnda stad. Efter hvad jag inhämtat, är postkontoret numera förflyttadt till sagda byggnad.

Redan uti underdånig skrifvelse den 14 april 1908 hade generalpoststyrelsen väckt förslag om försäljning af postverkets ifrågavarande fastighet i Jönköping, därvid styrelsen omnämnde, att i den då under uppförande varande telegrafstationsbyggnaden lokaler vore för en årlig

hyressumma af 6,000 kronor för postkontorets räkning förhyrda från den 1 oktober 1908, från hvilken tidpunkt postkontorets samtliga afdelningar skulle förläggas till nämnda byggnad, och att postverkets fastighet ej vidare syntes blifva för något postalt ändamål erforderlig, sedan postkontoret från densamma förflyttats.

Generalpoststyrelsen meddelade emellertid tillika, att från två korporationer, som representerade handel och industri i Jönköpings stad, uttalats önskvärdheten af att efter postkontorets förflyttning till dess nya, i stadens mera västliga del belägna lokal ett afdelningskontor måtte förläggas till postverkets nuvarande fastighet för att därigenom i postalt hänseende tillgodose de östra stadsdelarnas behof. Generalpoststyrelsen, som väl fann att för ifrågavarande österut belägna stadsdelar ett filialpostkontor kunde komma att behövas, ansåg dock, att för detta ändamål den nuvarande fastighetens bibehållande alldeles icke påkallades, enär ett dylikt filialpostkontor för att fullt motsvara sitt ändamål borde förläggas på plats, belägen betydligt längre åt öster än förhållandet är med postverkets fastighet.

Då icke heller i öfrigt något behof af egendomens bibehållande för annat statens ändamål syntes föreligga, hemställde generalpoststyrelsen i berörda underdåniga skrifvelse, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att postverkets fastighet i Jönköping jämte tillhörande bymarkslott måtte få å tidpunkt efter postkontorets i Jönköping inflyttning i dess nyförhyrda lokal i telegrafverkets hus, som generalpoststyrelsen måtte bemyndigas bestämma, till den högst bjudande försäljas, äfvensom att den vid försäljningen inflytande köpeskillingen måtte få tillgodoföras »fonden till posthusbyggnader».

Vid underdånig föredragning den 1 maj 1908 af generalpoststyrelsens omförmälda framställning fann Eders Kungl. Maj:t densamma icke föranleda någon åtgärd. Emellertid behagade Eders Kungl. Maj:t anbefalla generalpoststyrelsen att, därest omständigheterna därtill föranledde, i vederbörlig ordning infordra anbud å ifrågavarande fastighet jämte tillhörande bymarkslott samt därefter ånyo underställa ärendet Eders Kungl. Maj:ts pröfning.

Generalpoststyrelsen har nu i underdånig skrifvelse den 23 mars 1909 ånyo gjort framställning i ämnet.

Af skrifvelsen och därmed öfverlämnade handlingar inhämtas hufvudsakligen följande.

Då någon förändring i de förhållanden, som föranledt generalpoststyrelsens förstberörda hemställan om fastighetens försäljning icke in-

träffat, hade styrelsen hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län anhållit, att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande måtte genom allmän kungörelse infordra skriftliga köpeanbud å berörda fastighet och bymarkslott.

Sedan i enlighet med berörda anhållan Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande infordrat anbud under tillkännagifvande bland annat att anbud kunde afgifvas antingen å fastigheten i dess helhet, sålunda bymarkslotten däri inbegripen, eller endast å själfva stadsfastigheten eller ock endast å bymarkslotten, hade vid utgången af den för anbudens afgifvande utsatta tid anbud afgifvits dels af änkan Maria Hallberg, som för fastigheten med därtill hörande bymarkslott erbjudit en köpeskilling af 22,000 kronor, dels ock af handlanden F. O. Peterson i Skillingaryd, som för bymarkslotten erbjudit en köpesumma af 1,525 kronor. Vidare hade efter anbudstidens utgång Axel Romberg å stadsfullmäktiges i Jönköping vägnar, i enlighet med deras vid sammanträde den 8 mars 1909 fattade, numera laga kraftvunna beslut, hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande afgifvit köpeanbud å 25,000 kronor för stadsfastigheten.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har, med öfverlämnande af de inkomna anbuden, i skrifvelse till generalpoststyrelsen anført, att handlanden Petersons anbud å bymarkslotten syntes såsom afsevärdt öfverstigande taxeringsvärdet kunna antagas, men att däremot Maria Hallbergs anbud å tomten med åbyggnader vore oskäligt lågt i förhållande till taxeringsvärdet å angränsande fastigheter. Östra hälften af tomten n:r 15, som äges af anbudsgifvaren, vore nämligen åsatt ett taxeringsvärde af 15,000 kronor. Åbyggnaderna å postverkets tomt syntes kunna lämna i hyra omkring 1,500 kronor. Den af Jönköpings stad erbjudna köpesumman syntes däremot kunna anses tillräcklig, och då högre köpeskilling sannolikt icke skulle kunna erhållas vid en auktion, tillstyrkte Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande antagande af stadens anbud. Beträffande gällande tomtpris för fastighet, jämförlig med posttomten, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillika meddelat, att vid nästlidet års allmänna fastighetstaxering värdena å stadens fastigheter i allmänhet bestämts i enlighet med senaste köpeskilling, att detta medfört en allmän höjning särskildt af tomtvärdena, att de sålunda höjda värdena torde kunna anses motsvara de verkliga värdena, samt att tomtvärdena å de posttomten närmast belägna fastigheter blifvit bestämda för tomten n:r 14 (hörntomt) till 2 kronor, för östra hälften af tomten n:r 15 till omkring 1 krona 30 öre och för tomten n:r 16 till 1 krona 50 öre, allt för kvadratfot.

Generalpoststyrelsen har för egen del anfört, att styrelsen, som delade den af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande uttalade åsikten rörande anbudet å bymarksloten, emellertid hölle före, att statsverket skulle kunna för stadsfastigheten erhålla ett högre belopp än hvad staden erbjudit. Enligt meddelande till generalpoststyrelsen från byggnadsnämnden i Jönköping hade nämligen förslag uppgjorts till omreglering af därvarande östra stadsdel, inom hvilken postverkets tomt vore belägen. Styrelsen ansåge sålunda, att Jönköpings stad jämlikt § 12 i lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning vore pliktig att, då det äskades, till sig lösa postverkets hälft af tomten n:r 15 i Torgkvarteret samt att det vore för statsverket förmånligare att ett dylikt äskande från postverkets sida framställdes än att stadens föreliggande anbud antoges, i synnerhet som tomtvärdet å de intill posttomten belägna fastigheterna på grund af det synnerligen fördelaktiga läget för närvarande vore särdeles högt.

Stadsfastigheten och bymarksloten kunna, meddelar generalpoststyrelsen, af ny ägare när som helst få tillträdas, enär postkontoret nu vore förflyttadt och postmästaren, hvilken tillsvidare kvarbodde i posthuset, vore skyldig att på anmodan därifrån afflytta.

I fråga om dispositionen af den vid fastighetens och jordens försäljning inflytande köpeskilling har generalpoststyrelsen, som på angifna skäl förklarar sig böra frånträda sitt därutinnan förut väckta förslag, i sin sistomfördälda underdåniga skrifvelse anfört, att styrelsen tänkt sig, att de inflytande beloppen skulle kunna få reserveras för byggnadsföretag för postverkets räkning i Ystad. I postverkets fastighet därstädes finnes inrymda lokaler såväl för post- som för telegrafverket. Klagomål hade länge anförts mot lokalernas otidsenlighet. Särskildt för telegrafstationen syntes den nuvarande lokalen vara otillräcklig, och framställning hade från telegrafstyrelsen gjorts om beredande af större utrymme för telegrafstationen under den närmaste framtiden. Generalpoststyrelsen hade med anledning däraf vidtagit utredningar, som afsåge att genom en vidtgående ändring och reparation af posthuset söka afhjälpa olägenheterna. Därest det skulle visa sig, att en dylik ändring och reparation komme att kräfva allt för stora kostnader, utan att motsvarande fördelar därigenom vunnas, syntes ej återstå annat än att antingen på den nuvarande posttomten eller på en tilläfventyrs nyförvärfvad sådan uppföra en byggnad, däri jämväl kunde beredas lokaler för telegrafverket.

På grund af hvad generalpoststyrelsen i ämnet anfört har styrelsen hemställt, att Eders Kungl. Maj:ts tacktes föreslå Riksdagen

medgifva, att handlanden Petersons anbud å köp af den till postverkets fastighet i Jönköping hörande bymarkslott för 1,525 kronor måtte antagas; att från postverkets sida yrkande framställas om skyldighet för Jönköpings stad att lösa postverkets i staden belägna fastighet med därå uppförda byggnader; samt att för fastigheten och bymarksjorden inflytande köpe- och löseskilling måtte få reserveras för bestridande af kostnad för posthusbyggnadsarbete i Ystad.

I likhet med generalpoststyrelsen anser jag, att postverkets ifrågavarande egendom i Jönköpings stad och å dess bymark, hvilken egendom, enligt hvad styrelsen upplyst, numera efter postkontorets förflyttning icke är för något postverkets behof vidare erforderlig och för hvars bibehållande i statens ägo för något annat statens ändamål anledning icke torde förefinnas, bör utan vidare dröjsmål föryttras.

Generalpoststyrelsens förslag i afseende å sättet för afyttrande af postverkets tomtedel i staden kan jag emellertid icke biträda. Såsom styrelsen upplyst, har förslag väckts om förändrad reglering af östra stadsdelen i Jönköping, inom hvilken stadsdel ifrågavarande tomt är belägen. Jag tillåter mig ock erinra, att stadsfullmäktige i Jönköping uti underdånig skrifvelse den 9 december 1907, som jag inför Eders Kungl. Maj:t den 31 i samma månad i underdånighet anmält, tillkännagifvit, att stadsfullmäktige beslutat revision af den för staden gällande stadsplan och tomtindelning såvidt anginge, förutom annat område, hela östra stadsdelen. Då sålunda postverkets tomtedel beröres af frågan om ändring i stadsplanen och tomtindelningen, lära stadsplanelagens bestämmelser om plikt för samhälle att i vissa fall lösa tomtedel icke kunna åberopas för ett yrkande om åläggande för Jönköpings stad att lösa postverkets tomtedel, förr än sagda fråga blifvit slutligen pröfvad. Då därjämte, såsom af handlingarna framgår, ny tomtindelning lär komma att fastställas inom ifrågavarande kvarter, kan lösningsanspråk från statens sida icke framställas, förrän ett år förflutit från den nya tomtindelningens fastställande, och det under den i och för sig antagliga förutsättning, att postverkets fastighet jämväl enligt den nya tomtindelningen kommer att utgöra del af en tomt. Äfven om genom ett förfaringssätt i öfverensstämmelse med det af generalpoststyrelsen föreslagna något högre löseskilling för tomtdelen framdeles skulle kunna erhållas än det af staden erbjudna beloppet, torde dock en försäljning utan tidsutdräkt vara att föredraga, helst som fastigheten, enligt hvad jag inhämtat, erfordrar en genomgående och ganska kostsam reparation, om densamma skall kunna genom uthyrning lämna skäligen afkastning.

För min del finner jag den af staden erbjudna köpesumman, 25,000 kronor, antaglig, såväl med hänsyn till det fastigheten åsatta taxeringsvärde som ock i betraktande af de upplysningar Eders Kungl. Maj:ts befälningshafvande meddelat rörande gällande tomtpris för angränsande, med postverkets tomtedel närmast jämförliga tomter. Då tomtarealen är 11,171 kvadratfot, utgör den erbjudna köpeskillingen, 25,000 kronor, ungefär 2 kronor 23 öre för kvadratfot. Jag anser mig sålunda kunna tillstyrka, att postverkets del af tomten n:r 15 i Torgkvarteret försäljes för ett pris ej understigande 25,000 kronor.

Emot bymarkslottens försäljning mot den för densamma erbjudna köpeskillingen, 1,525 kronor, finner jag ej anledning till erinran. Anbudet öfverstiger nämligen afsevärdt taxeringsvärdet, 1,000 kronor, och jämväl med hänsyn till den afkastning bymarkslottan lämnat torde berörda anbud å densamma få anses för staten fördelaktigt.

Beträffande användningen af de vid försäljningen inflytande köpeskillingar har, såsom jag omnämnt, generalpoststyrelsen ifrågasatt, att desamma skulle reserveras för bestridande af kostnader för posthusbyggnadsarbete i Ystad. Då emellertid generalpoststyrelsen för närvarande icke kunnat lämna närmare upplysningar om beskaffenheten och omfånget af det antydda arbetet, hvarom generalpoststyrelsen, enligt hvad densamma meddelat, låtit vidtaga utredningar, finner jag mig icke kunna förorda styrelsens förslag, att de inflytande medlen reserveras uteslutande för användning vid det sålunda ifrågasatta byggnadsarbetet. Det synes mig lämpligare, att de inflytande försäljningsmedlen reserveras för att efter Eders Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut användas till anskaffande af lokaler i landsorten för postverkets behof.»

Ehuruväl köpeskillingen för den till försäljning föreslagna, postverket tillhöriga tomtdelen i Jönköping synes utskottet väl låg, har utskottet i allt fall, med hänsyn särskildt till att köparen är Jönköpings stad, för hvilken tomten är erforderlig för genomförande af en beslutad stadsplanereglering, ansett sig böra tillstyrka ifrågavarande försäljning; och då utskottet i öfrigt icke haft något att emot Kungl. Maj:ts förslag erinra,

*Utskottets
yttrande.*

får utskottet hemställa,

att Riksdagen må medgifva,

a) att den postverket tillhöriga, västra delen af tomten n:r 15 i Torgkvarteret i Jönköpings stad med å tomtdelen uppförda byggnader äfvensom den till

samma fastighet hörande lott i stadens bymark må försäljas, tomtdelen med åbyggnader mot en köpeskillning icke understigande 25,000 kronor och bymarksloten mot en köpeskillning icke understigande 1,525 kronor, samt mot villkor, att vederbörande köpare ensam vidkännes lagfarts- och andra med köpet förenade kostnader; samt

b) att inflytande köpeskillingsbelopp må reserveras för att af Kungl. Maj:t, efter inhämtande af Riksdagens medgifvande, användas till anskaffande af lokaler i landsorten för postverkets behof.

Stockholm den 7 maj 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
